WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 28 marca 2018 r.

ZP-KNPS.431.2.2.2018.EM

Pan
Jerzy Konopski
Dyrektor
Rodzinnego Domu Dziecka
w Legnicy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 29 – 30 stycznia 2018 roku na podstawie art. 122 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą", kontrolerzy Emilia Molska - Kaźmierczak inspektor wojewódzki i Grzegorz Kownacki inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego pod nazwą Rodzinny Dom Dziecka w Legnicy przy ul. Heweliusza 12/1, zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką".

Przedmiot kontroli obejmował działalność Placówki w zakresie przestrzegania standardów opieki i wychowania oraz praw dziecka. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 11 grudnia 2017 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2018 roku.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 29 stycznia 2018 roku funkcję Dyrektora Rodzinnego Domu Dziecka pełnił Pan Jerzy Konopski odpowiedzialny za realizację zadań w ocenianych obszarach.

Wszelkich wyjaśnień i informacji w trakcie prowadzonych czynności kontrolnych udzielała Pani Barbara Sobejko, sprawująca bieżącą pieczę zastępczą nad wychowankami w Placówce, udostępniała także dokumentację merytoryczną. W toku działań kontrolnych przeprowadzono również rozmowy z wychowankami oraz dokonano wizji lokalnej Placówki.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana pod numerem 1 w Książce kontroli Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy, zwanego dalej „MOPS" oraz w zeszycie kontroli Rodzinnego Domu Dziecka.

Podstawą działalności Placówki jest decyzja Wojewody Dolnośląskiego nr PS.I.A9013/19/08 z dnia 19 lutego 2008 roku, wydana na czas nieokreślony. Rodzinny Dom Dziecka w Legnicy z dniem 1 stycznia 2016 roku został włączony w struktury organizacyjne MOPS na podstawie uchwały nr XIV/119/15 Rady Miejskiej Legnicy z dnia 30 listopada 2015 roku. Placówka jest jednostką organizacyjną Gminy Legnica działającą w formie jednostki budżetowej.

Obowiązujące przepisy ustawy zezwalały na podjęcie wyżej wymienionej uchwały, a tym samym na prowadzenie instytucjonalnej formy pieczy zastępczej w ramach jednostki organizacyjnej pomocy społecznej. Natomiast ustawa z dnia 5 września 2016 roku o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1583) wyłączyła, poprzez dodanie do art. 93 ust. 3b, możliwość łączenia przez powiat placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej. W toku działań kontrolnych zwrócono się do Dyrektora MOPS z prośbą o udzielenie informacji i wyjaśnień odnoszących się do wskazanej powyżej kwestii. W odpowiedzi z dnia 6 marca 2018 roku (data wpływu do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego) Dyrektor MOPS powołał się na treść art. 4 i art. 5 ustawy z dnia 5 września 2016 roku argumentując, że wprowadziły one możliwość funkcjonowania placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego na dotychczasowych zasadach, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2019 roku. Organ kontrolny nie podziela tego zdania, ponieważ przywołany art. 4 cyt. wyżej ustawy zezwala na funkcjonowanie do dnia 31 grudnia 2019 roku na dotychczasowych zasadach tylko tym placówkom opiekuńczo – wychowawczym powstałym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, tj. przed 15 października 2016 roku, które nie spełniały wymagań, o których mowa w art. 106 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dotyczy to więc tylko placówek opiekuńczo – wychowawczych umieszczonych na jednej nieruchomości gruntowej lub w jednym budynku z izbami wytrzeźwień lub z zapewniającymi całodobową opiekę innymi placówkami wymienionymi w ust. 2a artykułu 106 ustawy. Z kolei art. 5 ustawy z dnia 5 września 2016 roku odnosi się tylko do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Przywołane przez Dyrektora MOPS artykuły nie mają więc zastosowania

do kontrolowanej placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, jaką jest Rodzinny Dom Dziecka w Legnicy. Placówka działa na podstawie statutu oraz regulaminu.

(dowód: akta kontroli str. 17-31, 45-46)

Kontrolowana jednostka zabezpiecza pięć miejsc dla dzieci pozbawionych opieki rodzin własnych.

Zgodnie z § 14 ust. 3 i ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720), zwanym w dalszej części „rozporządzeniem", w diagnozie psychofizycznej uwzględnia się analizę mocnych stron dziecka i jego potrzeb, przyczyn kryzysu w rodzinie oraz jego wpływu na rozwój dziecka, relacji dziecka z najbliższym otoczeniem i osobami ważnymi dla niego oraz jego rozwoju. Diagnoza może zawierać również wskazania dotyczące dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz przygotowania do usamodzielnienia.

W trakcie kontroli ustalono, że diagnozy psychofizyczne dla wychowanków Placówki były sporządzane przez pedagoga MOPS. Diagnozy uwzględniały analizę obszarów wskazanych w rozporządzeniu. *(dowód: akta kontroli str. 33-34)*

Poddając analizie plany pomocy dzieciom ustalono, że były opracowane na podstawie diagnoz psychofizycznych wychowanków we współpracy z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z § 15 rozporządzenia każdy plan pomocy dziecku określał cele oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe (uwzględniając wiek dziecka, jego możliwości psychofizyczne, sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania do usamodzielnienia) oraz wyznaczał cel pracy z dzieckiem. Modyfikacji planu dokonywano w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka lub jego rodziny co pół roku (kwiecień 2017 roku i październik 2017 roku). Odbywało się to na posiedzeniach ds. oceny sytuacji dziecka. Modyfikacji planów pomocy dokonywano z udziałem dzieci i z uwzględnieniem ich zdania.

(dowód: akta kontroli str. 35, 50)

Dla każdego dziecka w Placówce prowadzone były karty pobytu zgodnie z § 17 ust. 2 rozporządzenia. Analizie poddano karty za miesiące styczeń, czerwiec i grudzień 2017 roku. Zawierały krótkie opisy dotyczące znaczących dla dziecka wydarzeń, postępów w nauce, stanu zdrowia oraz aktualnej sytuacji. *(dowód: akta kontroli str. 36)*

Wymagania dotyczące standardów wychowania określone w § 14, § 15 i § 17 ust. 2 rozporządzenia zostały zrealizowane.

Placówka mieści się na parterze w bloku mieszkalnym. Do dyspozycji wychowanków pozostawały dwa pokoje dwuosobowe i jeden jednoosobowy, pokój do wypoczynku

i zabawy, kuchnia z miejscem do spożywania posiłków, dwie łazienki (z wanną, prysznicem i pralką) oraz osobną toaletą. Zapewniano warunki gwarantujące intymność i zgodność z zasadami higieny. Dostępne były przenośne suszarki rzeczy osobistych. Sypialnie wyposażono w łóżka (w dwóch pokojach piętrowe), biurka oraz szafy do przechowywania odzieży. Pomieszczenia były oświetlone. Dzieci miały książki, zabawki i inne wyposażenie dostosowane do wieku rozwojowego. W pokojach były też rzeczy osobiste takie jak np. zdjęcia, dyplomy.

Placówka zapewniała każdemu dziecku pełne wyżywienie. Starsi wychowankowie przygotowywali sobie sami śniadania i kolacje z dostępnych produktów. Natomiast młodszym dzieciom posiłki przyrządzał opiekun. Dzieci w szkole korzystały z obiadów, otrzymując tam także mleko i deser. W Placówce opiekunowie przygotowywali również ciepły posiłek. Dzieci wskazywały, że miały zapewniony swobodny dostęp do napojów i jedzenia przez całą dobę. Żadne z dzieci nie wymagało specjalnej diety oraz nie miało specjalnych wymagań w obszarze żywienia ze względu na potrzeby religijne i kulturowe.

Placówka zapewniała dostęp do opieki zdrowotnej. Wychowankowie byli objęci podstawową opieką zdrowotną w „Przychodni Biegunowa" mieszczącej się przy ul. Biegunowej 2 w Legnicy. Dzieci w zależności od potrzeb korzystały również z pomocy stomatologa, alergologa i psychiatry. Zgodnie z zaleceniami lekarskimi wychowanków zaopatrywano w produkty lecznicze i wyroby medyczne. Z uwagi na brak wskazań nie dokonywano zakupów środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. W Placówce prowadzono rejestr wydawanych leków.

Wychowankowie Rodzinnego Domu Dziecka realizowali obowiązek szkolny i obowiązek nauki. Dwoje dzieci uczęszczało do Szkoły Podstawowej, a dwie starsze wychowanki odpowiednio do Gimnazjum i Centrum Kształcenia Zawodowego w Legnicy. Jedna z dziewcząt pobierała naukę w Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Oleśnicy i korzystała z internatu mając zapewnione darmowe zakwaterowanie oraz wyżywienie. Żadne z dzieci nie było objęte systemem nauczania indywidualnego. Opiekun pozostawał w stałym kontakcie z nauczycielami. Najstarsza wychowanka korzystała z biletu miesięcznego na przejazd do szkoły i na praktyki, którego koszty pokrywała Placówka. W razie potrzeby udostępniane były jednorazowe bilety komunikacji miejskiej lub dokonywano zakupu biletów kolejowych. Opiekunowie dowozili bądź odbierali dzieci ze szkół lub zajęć także samochodem.

Dwoje najmłodszych dzieci uczestniczyło w dodatkowych zajęciach organizowanych w szkołach, w tym w zajęciach wyrównawczych z języka polskiego i matematyki. Jeden wychowanek uczęszczał na koło historyczne. Opiekunowie organizowali także pomoc

w nauce w Placówce. Dzieci brały udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno – sportowych, w tym zajęciach z akrobatyki, tańca współczesnego, baletu oraz lekcjach śpiewu. Ponadto uczęszczały na zajęcia socjoterapii organizowane w Ośrodku Pomocy Terapeutycznej MOPS, zwanym dalej „OPT", przy ul. Okrzei 9 w Legnicy oraz korzystały z pomocy psychologa i pedagoga.

W ramach przyznanego ryczałtu Placówka zapewniała każdemu wychowankowi odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb oraz środki higieny osobistej. Zakupu podstawowych środków higieny takich jak np. żele, płyny, pasty, szczoteczki oraz wymaganych podręczników i przyborów szkolnych dokonywał opiekun według potrzeb dzieci.

W myśl § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia wychowankowie, którzy ukończyli piąty rok życia, powinni mieć zapewnioną comiesięczna kwotę pieniężną do własnej dyspozycji. Stwierdzono, że dzieci otrzymywały „kieszonkowe" w wysokości wskazanej w rozporządzeniu, tj. nie mniej niż 1% i nie wyżej niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy. Kwota bazowa była ustalona na poziomie 40 zł i mogła ulec zwiększeniu lub zmniejszeniu. Wpływ na wysokość kieszonkowego miały m.in. takie czynniki jak postępy w nauce szkolnej czy przestrzeganie obowiązujących zasad.

(dowód: akta kontroli str. 37-52)

Wymagania dotyczące standardów opieki określone w § 18 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia zostały zrealizowane.

Przestrzeganie art. 4 ustawy, zawierającego katalog praw dziecka, zweryfikowano podczas rozmów przeprowadzonych z czterema wychowankami oraz obserwacji ich zachowań. Na tej podstawie dokonano ustaleń w zakresie przestrzegania praw dziecka.

Wychowankowie znali swoje prawa i obowiązki oraz sposoby nagradzania i konsekwencje za nieprzestrzeganie zasad. Wiedzę w powyższym zakresie przekazywał dzieciom opiekun. Ponadto informacja o prawach dziecka była zamieszczona na tablicy w przedpokoju.

Wychowankowie zgłaszali możliwość podtrzymywania kontaktów osobistych i telefonicznych z członkami rodzin, posiadali informacje o własnym pochodzeniu oraz znali swoją sytuację prawną.

Wychowankowie byli objęci kształceniem. Potwierdzali uczestnictwo w dodatkowych zajęciach organizowanych na terenie szkoły oraz zajęciach pozalekcyjnych, gdzie mieli okazję do wyrównywania zaległości szkolnych oraz rozwoju swoich zainteresowań i uzdolnień. Dwoje dzieci wskazało, że brały także udział w zajęciach socjoterapeutycznych oraz zajęciach prowadzonych przez psychologa i pedagoga w OPT. Podopieczni Placówki

spędzali czas wolny spotykając się z rówieśnikami, jeżdżąc na rowerze, rolkach, hulajnodze oraz korzystając z urządzeń rekreacyjnych zgromadzonych na placu zabaw lub w skateparku. Dzieci mogły korzystać z telefonów komórkowych, konsoli xbox oraz sprzętu RTV. W okresie ferii zimowych i wakacji letnich podopieczni brali udział w zorganizowanych wyjazdach, np. do Karpacza, Kudowy – Zdroju, Stegny i Brennej.

Przygotowaniu do samodzielnego życia sprzyjały działania podejmowane w Placówce na co dzień. Dostosowywano je do wieku i stopnia rozwoju wychowanków, np. drobne prace porządkowe, pomoc przy przygotowywaniu posiłków. Dzieci dbały o porządek w swoich pokojach. Wychowankowie pozytywnie wypowiadali się o opiekunach, mówiły o nich „ciocia" i „wujek". Dzieci miały poczucie, że mogą zwracać się o pomoc, zawsze otrzymywały wsparcie i opiekę. Otwarcie wyrażały swoje potrzeby. Miały wpływ na wystrój pokoju, zakup odzieży oraz uwzględniano ich preferencje żywieniowe. Za wiedzą i zgodą opiekunów odwiedzały bliskich oraz koleżanki i kolegów. Ponadto w Placówce mogły przyjmować gości. Respektowane było prawo do poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej. Przestrzegano prawo do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem. Wychowankowie, odpowiednio do wieku i stopnia dojrzałości, uzyskiwali informacje i mogli wyrażać opinie w sprawach ich dotyczących.

Dzieci nie wnosiły zastrzeżeń dotyczących przestrzegania ich praw w Placówce, jak również potwierdziły informacje odnoszące się do przestrzegania i realizacji standardów opieki i wychowania. *(dowód: akta kontroli str. 53-60)*

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Rodzinnym Domu Dziecka w Legnicy nie stwierdzono nieprawidłowości.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2017, poz. 697 ze zm.).

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

.....
(członek zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)